

СТАНОВИЩЕ

от

проф. Силвия Борисова Димитрова, д.оз.н.
Ръководител на Катедра „Здравни грижи“
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна

на дисертационен труд
**„ПОДКРЕПЯЩАТА РОЛЯ НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА ЗА ПАЦИЕНТИ НА
ХЕМОДИАЛИЗА (МЕДИКО-СОЦИАЛНИ АСПЕКТИ)“**

на Теодора Тодорова Тодорова

За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт
Професионално направление: 7.4. Обществено здраве
Специалност: „Управление на здравните грижи“
С научен ръководител проф. Соня Тончева, д.оз.н.
и научен консултант
доц. д-р Добрин Паскалев, д.м.

Данни за процедурата

Със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-391 от 15.11.2016г. Теодора Тодорова Тодорова е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт Професионално направление: 7.4. Обществено здраве, специалност: „Управление на здравните грижи“. Представен е протокол за успешно положен докторантски изпит. Предвид решение от заседание на Факултетния съвет по Факултет „Обществено здравеопазване“ към МУ-Варна по протокол №132/27.11.2018 г., относно готовност за публична защита и определяне на състав на Научно жури, Теодора Тодорова е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-642 от 03.12.2018г.

Биографични данни и карьерно развитие

Теодора Тодорова Тодорова завършва Полувисш медицински институт „Ив. П. Павлов“ гр. Русе, специалност „Медицинска сестра – общ профил“ през 1994г. Придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Мениджмънт в здравеопазването, мениджър здравни грижи“ в Нов Български университет, гр. София (2009) и ОКС „Магистър“ по специалност „Управление на Здравните грижи“, през 2014г. в Медицински университет „

Професионалната ѝ дейност започва през 1994 година като медицинска сестра в Отделение „Урология“, отделение „Диализно лечение“ (1996 – 2003) и от 2003 година до момента е старша медицинска сестра към същото отделение на МБАЛ-Русе-АД.

Професионалното развитие на Т. Тодорова е свързано и с университетското образование – от 2014 г. и до този момент заема длъжност „асистент“ в катедра „Здравни грижи“ към Факултет по обществено здраве и здравни грижи на Русенски университет „Ангел Кънчев“.

дисертационният труд, разработен от Теодора Годорова, е в обем от 176 страници, структуриран според стандартните изисквания, включващ: Въведение, Литературен обзор – актуалност на проблема, Методология на научното изследване, Резултати и обсъждания, Подкрепящата роля на медицинската сестра за диализирани пациенти, Мнение на пациентите относно информация, която могат да получат от брошурата „Как да живеем с хемодиализно лечение“ и чрез прилагане на програмата „Да живееш с хемодиализа“, Изводи, препоръки и приноси. Илюстриран е богато с 55 фигури, 5 таблици и 6 приложения. Библиографската справка съдържа 170 литературни източника.

Оценка на актуалността на темата

Темата на дисертационния труд е съвременна и дисертабилна. Непрекъснатото увеличаване на хроничните бъбречни заболявания и на лицата лекувани с диализни методи е тенденция, наблюдавана в целия свят, която е свързана и с повишаване на възрастовата граница. Преминаването към хронихемодиализно лечение е свързано с промяна в стила и начинът на живот, което изисква квалифицирана, дългосрочна и комплексна сестринска грижа.

В съвременната медицинска практика оказването на здравни грижи все повече утвърждава позитивни модели за запазване и поддържане на качеството на живот. Сестринството в нефрологичната практика е област, в която високотехнологичните съоръжения присъстват в атмосферата на грижовност и подкрепа, необходима при лечението на хронично болни. Оценката на качеството на живот и неговите аспекти представлява един от основните подходи за анализ на целесъобразността на диагностичните, терапевтичните и рехабилитационните процедури при тези пациенти. Хемодиализното лечение поставя проблеми с различен характер, за решението на които от значение е прилагането на индивидуална и цялостна оценка на нуждите и необходимите грижи за пациента.

Литературен обзор

Авторката прави аналитичен обзор на литературата, разглеждаща медико-социални аспекти на грижи за пациенти на хемодиализа. Задълбочено е представена същността на заболяването, неговия принос за настъпването на други заболявания и разпространението му както в световен мащаб, така и в нашата страна. Анализират се съвременните достижения при обслужване на диализно болни в международен аспект, както и специфика на сестринските грижи в хемодиализната практика. Представени са дейностите, насочени към пациенти с хронични бъбречни заболявания и хемодиализа в България. Задълбоченият анализ на съществуващата практика дава основание на авторката да отбележи факта, че у нас медицинските сестри притежават необходимите компетенции да прилагат сестрински грижи за пациенти на хемодиализа, но липсва законов регламент за дългосрочна домашна грижа;

Очертана е необходимостта от подкрепящата роля на медицинската сестра при пациенти на хемодиализно лечение за намаляване на усложненията по време на диализната процедура, повишаване качеството на живот и социалната активност на диализно болните.

Логично структурираният литературен обзор издава широките компетенции на докторантката в областта на разглеждания проблем. Той завършва с обобщение, което обосновава целта и задачите на дисертационния труд.

Методология на проучването

Основната цел и задачите са конкретно формулирани и отразяват прецизно извършената от Теодора Годорова изследователска работа. Авторката използва широк набор от методи, адекватни за постигане на целта. Структурата и съдържанието на разработеният инструментариум са подчинени

на спецификата на набираната информация от съответната група респонденти. С цел постигане на ефективен диалог и възможност за емоционална подкрепа на пациента и неговите близки е разработена и приложена програма „Да живееш с хемодиализа“. За съпоставяне на резултатите преди и след апробирането на програмата са приложени собствено разработени анкетни карти и визуална аналогова скала. Разработена за целта на проучването е „Здравна карта“ за мониторинг състоянието на пациентите, в рамките на 1 месец, както и прогреса в овладяването на уменията да се живее с хемодиализа.

Статистическите данни са обработени с помощта на специализиран статистически пакет – SPSS за Windows, версия 16.0. Използвани са следните статистически методи: достоверна вероятност (сигнификантност) – p . При коефициенти $p=0,95$ (95%), грешката от I род е 0,05 (5%); интервали на доверителност (CI) - интерпретират се като вероятността посоченият интервал да съдържа в себе си реалната точкова оценка на популацията; непараметричен анализ – за анализ на категорийни признаци се използва критерий χ^2 (хи-квадрат) на Pearson или t -анализ на Kendall, когато се борави с редови категорийни признаци; корелационен анализ - за оценка на зависимостта между изследваните показатели. Взети са под внимание зависимости, валидни при високо ниво на статистическа достоверност $P \geq 95\%$. Изчислени са τ -коефициентите на Kendall по метода "всеки срещу всеки".

Резултати и обсъждане

Дисертационният труд представя резултати, логически оформени и структурирани в глава III, IV и V. Глава трета е посветена на резултатите от извършения научен експеримент след статистическата обработка на получените данни. Анализирани са демографската характеристика на експерименталната група (пол и възраст), социален статус (образование и трудова заетост) и продължителност на диализното лечение.

Проучено е мнението на всеки един от участниците в експеримента, относно необходимостта от допълнително обучение за режим и начин на живот с хемодиализа; социална активност, енергичност, способност за извършване на обичайни дейности и оценка на качеството на живот. Резултатите от проучването доказват, че съществува връзка между извършването на обичайни дейности, чувството за енергичност и качество на живот при ниво на значимост $P=100\%$, $\alpha=0,01$.

Данните категорично потвърждават необходимостта от приложение на разработените от ас. Теодора Тодорова алгоритми за сестрински дейности в отделение за диализно лечение за планови и спешни пациенти. Алгоритмите са основа за осъществяване на добра сестринска практика и представляват поредица от инструкции и стъпки за извършване на дейности, регламентират последователни действия и гарантират квалифицирано изпълнение на процедурите.

Мнението на пациентите, относно информация, която могат да получат от разработената за целта на проучването брошура „Как да живеем с хемодиализно лечение“ и прилагане на Програмата „Да живееш с ХД“ очертават необходимостта провеждането на обучителни сесии както с пациентите на хемодиализа, така и с техните близки и придружители.

Получените резултати, ас. Теодора Тодорова обсъжда и умело извежда като дефицити в здравното обслужване на пациенти с хронични бъбречни заболявания подкрепящата роля на медицинската сестра и необходимостта от специалност „диализна медицинска сестра“.

Справката за приносите, представена с дисертационния труд, отразява обективно реалните достижения на ас. Т. Тодорова. Приносите в дисертационния труд са в теоретичен и практико-приложен аспект, които приемам.

Предложените и апробирани модели на програма „Да живееш с хемодиализа“ и информационна брошура за пациентите на хемодиализа са добри практики в специфика на сестринските грижи.

Представените девет основни извода, ясно и точно формулирани, характеризират детайлно получените резултати от изпълненото на поставените задачи и цел на дисертационния труд. За първи

роля и активното участие на медицинската сестра.

Проведено е комплексно проучване и е изведена необходимостта от въвеждане на специалност „Диализна медицинска сестра“. Разработени и апробирани са авторски модели на програма „Да живееш с хемодиализа“; информационна брошура; алгоритми за сестрински дейности; модел за провеждане на обучителни сесии с близки и придружители на болни на хемодиализа. На базата на проведените проучване и експеримент са формулирани задачи на медицинката сестра при обслужване на диализно болни.

Формулираните препоръки и приноси на дисертационния труд са направени на базата на собствените данни от научното проучване.

Дисертационния труд е написан на добър език, прецизен по отношение на терминологията.

Във връзка с дисертационния труд докторантката е представила четири пълнотекстови публикации в наши и международни научни издания.

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд.

Лични впечатления

Познавам ас. Теодора Тодорова като млад, надежден и перспективен колега от катедра „Здравни грижи“ на Русенски университет „Ангел Кънчев“. Ценя високо нейната целенасоченост, прецизност и отговорност. Ас. Теодора Тодорова се откроява с изключителна лоялност, коректност във взаимоотношенията и изследователската дейност.

Заклучение

Дисертационния труд на ас. Теодора Тодорова е с висока научна и практическа стойност, която допринася за оптимизиране ролята на медицинската сестра за пациенти на хемодиализа.

Във основа на цялостната оценка на предоставената ми документация считам, че ас. Теодора Тодорова Тодорова, покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академични състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет - Варна. Давам положителния си вот за присъждане на асистент Теодора Тодорова Тодорова на образователната и научна степен „доктор“ по специалност „Управление на здравните грижи“.

30.01.2019г.

Варна

Изготвил становището:

проф. Силвия Борисова, д.оз.н.